

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

VP
1086

UNIVERSITETSBIBLIOTEKET
1984-08-21
UMEA

DIABETES

INSTITUTIONEN FÖR
VÄRD LÄRARUTBILDNING
Kungsg. 73
902 45 UMEÅ

Nummer **5** 1983

SVENSKA DIABETES
FÖRBUNDET

1943 **40 ÅR** 1983

B-D

ger mer...

Fråga dem som vet!

En stor del av landets insulinberoende diabetiker använder dagligen B-D PLASTIPAK insulinsprutor — utvecklade med omtanke om alla som behöver insulin.

Becton Dickinson har dessutom tagit på sig rollen att i samarbete med diabetiker och sjukvårdspersonal utforma hjälpmedel och informationsmaterial för diabetiker.

B-D PLASTIPAK insulinspruta - utvecklad i samråd med diabetiker

Extra tunn kanyl — minsta tänkbara obehag vid injicering.

B-D PLASTIPAK insulinspruta är försedd med den specialutformade MICRO-FINE II kanylen, endast 0,38 x 13 mm.

Tydlig skala — säker dosering.

Den tydliga och lättavlästa skalan i kombination med den tunna kolvringen gör det enkelt att dosera exakt.

Informationspaketet "En bra start" innehåller bl. a. "Behandling och kontroll av diabetes hemma", "Hur man drar upp och injicerar insulin" och "Blandning av insulin".

B-D MAGNA GUIDE förstoringsglas förstorar hela skalan 2,5 gånger och levereras med utförliga anvisningar.

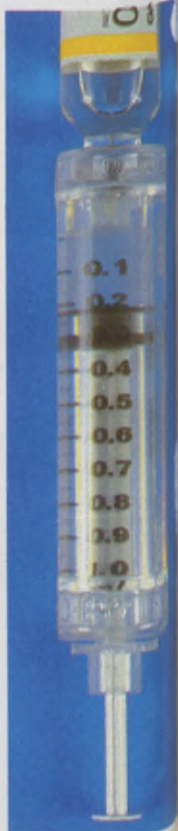

Praktiskt förpackad — lätt att ta med.

Praktisk och utrymmesbesparande förpackning möjliggör transport och förvaring av enskilda sprutor, tack vare effektiva sterilskydd för nål och kolv.

B-D ger råd och omtanke

"En bra start" är ett rikt illustrerat informationsmaterial och det specialkonstruerade förstoringsglaset gör det lättare för diabetiker med synnedsättning att dosera korrekt.

För ytterligare information kontakta Becton Dickinson.

Ansvarig utgivare:
Bertil Dahlén

Redaktör:
Larserik Johansson

Redaktion, expedition och
annonskontor:
Vasagatan 38 A, 2 tr
Box 266
101 23 Stockholm
Tel. 08/23 66 25
Postgiro 90 09 01-0

Prenumerationspris:
45:- kr per år

Tryck:
Axel Abrahamsons Tryckeri AB
Karlskrona

Utges även som taltidning

Svenska Diabetesförbundet
Vasagatan 38 A, 2 tr
Box 266
101 23 Stockholm
Tel. 08/23 66 25
Postgiro 90 09 01-0

Kanslichef:
Berndt Nilsson

Förbundsordförande:
Bertil Dahlén
Stångtjärnsvägen 239
791 74 FALUN

Förbundskassör
Bertil Robertsson
Gränsvägen 32
372 00 RONNEBY

Eftertryck tillåtet om källan anges

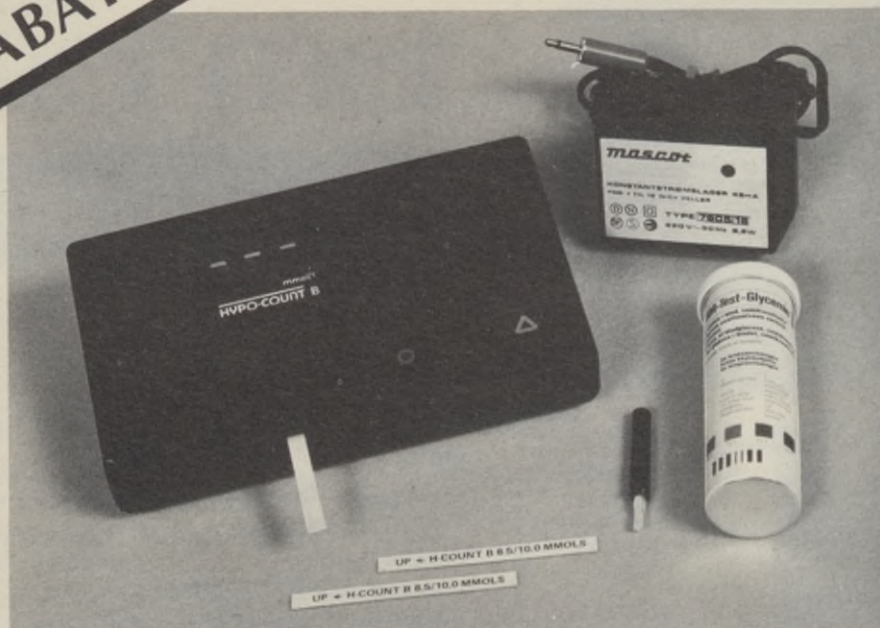
DIABETES

Nummer 5, oktober 1983, årgång 33
Organ för Svenska Diabetesförbundet

Innehåll:

Resorna har börjat av Bertil Dahlén	3
Föräldrakritik av Jan-Åke Wildhammar	5
Många överklaganden	7
Bo väntar på sin andra njure av Birgitta Sjöberg	9
Nästan alla har klarat det bra av Birgitta Sjöberg	13
Lämna aldrig ifrån dig körkortet frivilligt av Larserik Johansson	15
David huvudperson i videofilm om diabetes av Larserik Johansson	21
100 diabetiker börjar med dialys varje år av Birgitta Sjöberg	27

300:-
RABATT

För endast **1.250:—** (exkl. moms) kan Du köpa vår populära blodsockerapparat Hypo-Count II B, erbjudandet gäller fram till 15 nov. 1983.

- Mycket enkel kalibrering
- Omladdningsbara batterier
- På testremsan BM-Test-BG torkas blodet bort—
inget vatten skall användas

Nu finns också en sk Audio-modell, resultatet presenteras med summertoner och rekommenderas till Dig med synsvårigheter.

mannheim

Boehringer Mannheim Scand. AB
Box 147, 161 26 BROMMA 1
Tel. 08-98 81 50

- Jag beställer.....st
Hypo-Count II B att sändas
mot postförskott.
- Jag önskar ytterligare information
om Hypo-Count II B.

Namn:.....

Adress:.....

Postadress:.....

Resorna har börjat

Resorna i landet har börjat. Första besöket var i Örebro som anordnade en välbesökt debatt om vårdbidrag till föräldrar med diabetesbarn. I debatten deltog bl a föräldrar, läkare och representanter för försäkringskassan. Det blev en bra debatt med många bra inlägg.

Slutintrycket är att Diabetesförbundets och Barnläkarföreningens önskemål om helt vårdbidrag till föräldrar med diabetessjukt barn i åldern 0-7 år och halvt vårdbidrag till föräldrar med barn 8-16 år gamla på intet vis beaktas av sjukförsäkrarna. I stället tillämpas en regel med halvt vårdbidrag till föräldrar med diabetesbarn i åldern 0-7 år. Sker debuten efter 7 års ålder erhålles halvt vårdbidrag i 6 månader efter debuten och sedan ingenting. **Det är orimligt att begära att barn med diabetes skall kunna sköta sig själva från och med 8 års ålder. Det är också orimligt att begära att barn där diabetesdebuten sker senare skall kunna sköta sig själva efter ett halvt år.**

Verkställande utskottet inom förbundsstyrelsen har efter Örebrobesöket tagit upp vårdbidragsfrågan till behandling och avser att först tala med Riksförsäkringsverket. Sedan kommer det troligen att bli nödvändigt att föra upp ett ärende ända upp i försäkringsöverdomstolen. Den dom som i dag fortfarande är prejudiceran-

de är från 1979. Ett år före anhörigvårdskommitténs tillsättande! Den kommitté som vi i Diabetesförbundet efter uppvaktning av olika socialministrar hade hoppats skulle komma med liberalare vårdbidragsregler.

Något snabbt resultat i denna fråga lär det troligen inte bli. All domstolsbehandling tar tid. En sak är säker. Vi får aldrig förtrötta i vårt arbete för förbättrade förhållande för föräldrar med diabetessjuka barn. Deras situation är svår nog och det som är bra för föräldrarna är också bra för barnen.

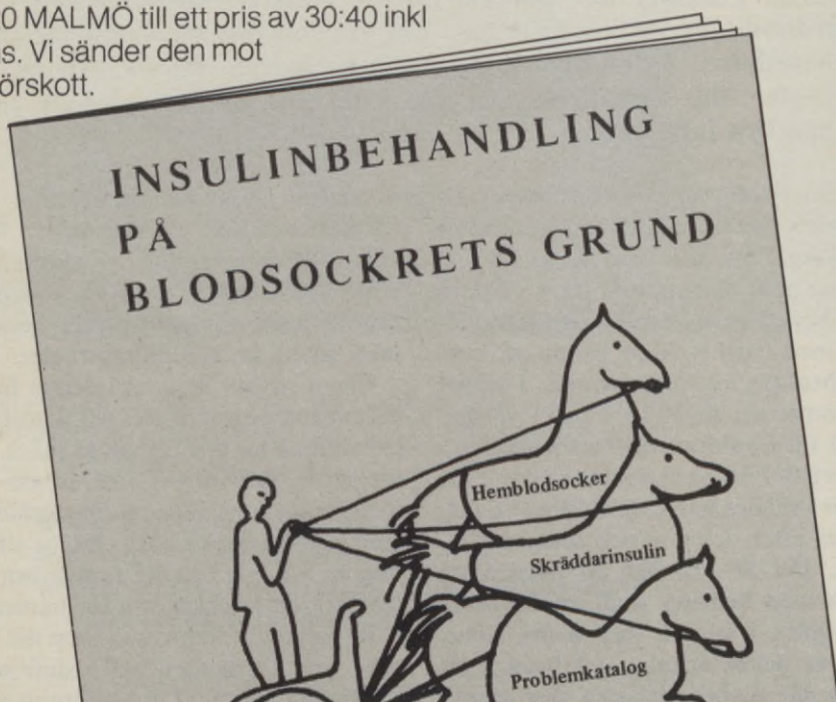
Intressant i Örebro var även det besök vid Dagcenter vid Mellringeklinikerna som Örebroföreningens ordförande Ylva Jonsson hade ordnat. Till dagcenterverksamheten återkommer jag i en annan ledare.

Det andra besöket gällde uppvaktning av landstingen som inleddes i mitt födelseän Västmanland. Olof Andersson och Eric Netz hade i förväg gått igenom frågorna som även överlämnats till landstinget.

Forts på sid 32

Insulinbehandling på blodsockrets grund

En lättfattlig, informativ diabetesbok av Dr. Martin Fahlén och Dr. Folke Lithner. Du kan beställa den hos Boehringer Mannheim Scandinavia AB, Box 147, 161 26 BROMMA 1 eller Novo Industri AB, Box 69, 201 20 MALMÖ till ett pris av 30:40 inkl moms. Vi sänder den mot postförskott.

Jag beställer _____ ex "Insulinbehandling på blodsockrets grund"
å 30:40 inkl moms mot postförskott.

Namn _____

Adress _____

Postadress _____

Var vänlig texta i

Barnläkare Jan Åman och Ylwa Jonsson, ordförande i Örebro-föreningen var initiativtagare till vårdbidrags-träffen i Örebro. Foto: Nerikes Allehanda.

Föräldrakritik mot tillämpningen av vårdbidrags-reglerna

När kan ett barn ta ansvar för sin diabetes?

Detta var utgångspunkten för en diskussion om vårdbidrag för barn och ungdomar med diabetes som Diabetesföreningen i Örebro och barnkliniken vid regionsjukhuset gemensamt bjudit in till. Förutom en stor skara föräldrar var också politiker och företrädare för Försäkringskassan närvarande, liksom Diabetesförbundets ordförande Bertil Dahlén.

Barnläkare Jan Åman, kurator Berit Lindberg och dietist Karin Malers från regionsjukhuset inledde mötet med en faktabakgrund. Bl a kom det då fram att det finns 112 barn under

15 år med diabetes i Örebro län. I hela landet finns det cirka 2 500.

Diabetes är en angelägenhet för hela familjen. Den innebär dessutom

Forts på sid 31

Världssuccén äntligen i Sverige!

En naturligt söt sensation!

Canderel!

En nyhet som verkligen smakar socker.

Lika sött och lika gott.

Omfattande smaktester ger klart besked:

Kaffe med Canderel smakar precis som kaffe med socker. Ingen som helst skillnad!

Dessutom är Canderel lika naturligt för kroppen som socker!

(Den rena sockersmaken kommer från aspartam, ett av naturens egna sötmedel som redan finns i vår föda).

Men där slutar likheterna med socker.

För Canderel är nästan helt kalorigritt!

Och oskadligt för tänderna!

Nu slipper du sackarin och cyclamat och den beska eftersmaken därtill.

Med Canderel i kaffet.

Canderel finns än så länge bara på apotek och i välsorterade hälsokostbutiker.

SEARLE

G. D. Searle AB
Södra Föreningsgatan 34, 211 43 Malmö
Tel 040-1014 10

Canderel. Naturligt Söt.

aspartam

CANDEREL INNEHÅLLER BLÅ FENYLALANIN OCH EN LITEN MÄNGD LAKTOS MEN ENDAST 0,3 KALORIER PER TABLETT. (1 SOCKERBIT = 13 KALORIER).
CANDEREL HAR EN REN, SÖT SMAK SOM SOCKER OCH KAN DÄRFÖR AV SOMLIGA UPPFATTAS SOM NÅGOT SÖTARE ÄN ÖVRIGA SÖTNINGSMEDEL.

Barnläkare Jan Åman:

Många överklaganden är opinionsbildande

Det var i syfte att belysa frågan om vårdbidrag till barn med diabetes som mötet i Örebro kom till sånd. Jag tror att liknande träffar runt om i landet är ett utmärkt sätt att skapa en bred opinion för att de nuvarande villkoren för vårdbidrag är otillfredsställande. Det är genom att påverka våra politiker som ett ökat utrymme för beviljande av vårdbidrag kan uppnås.

Det säger Jan Åman, barnläkare i Örebro, och en av initiativtagarna till mötet om vårdbidrag.

– Om vi lyckats påverka våra politiker i Örebro län vet vi ännu inte, men en grundlig information om diabetes hos barn och ungdom och dess konsekvenser för hela familjen har vi i alla fall givit.

Jan Åman menar också att försäkringskassans tjänstemän är hårt knutna till de rekommendationer som utfärdats av riksförsäkringsverket och domstolsbeslut i försäkringsöverdomstolen.

– Detta måste vi acceptera men vid avslag bör man i stället överklaga i högre instans, säger Jan Åman. Om många överklagar och så gott som möjligt förklarar att man måste ge sitt barn ökad tillsyn så är detta i sig opinionsbildande.

Jan Åman ger också föräldrar och läkarkollegor råd hur läkarintygen skall skrivas.

– De bör hänvisa till barndiabetesgruppens rekommendationer. De bör också betona de stora krav man idag ställer på behandling och kontroll.

När man uppnår den eftersträvansvärda, nästan normala, blodsockernivån är det inte långt till den nivå där man får känningar och risk för insulinchock. Detta kräver tillsyn och föräldrainsats, säger Jan Åman.

– Man bör också starkt betona sambandet mellan normal blodsockernivå och därigenom mindre risk för komplikationer. Dessa komplikationer utgör ju inte bara en personlig tragedi utan innebär för samhället stora kostnader i avancerad sjukvårdsinsats.

– Detta kan förebyggas genom en god sjukdomskontroll hos de som har sjukdomen under längst tid och det är ju våra barn, säger Jan Åman.

Jan Åman påpekar också att de föräldrar som valt att reducera sin arbetstid eller att stanna hemma upplever ett indraget vårdbidrag som en katastrof. För många är det ekonomiska bidraget ett viktigt tillskott som man inte klarar sig utan.

– Vad gör man då om barnet inte är moget att ta ansvar för sin egen livslånga sjukdom som det kanske ännu inte hunnit acceptera, frågar Jan Åman.

NOVOS INSULINFORSKNING GER RESULTAT!

1953 **Lente Insulin – långtidsverkande
insulin
utan protamin**

1973 **MC-Insulin – världens renaste
insulin**

1982 **Human Insulin – det naturliga
insulinet**

**1982 satsade Novo 262 miljoner danska kronor
på forskning och utveckling.**

Forskning för patientens bästa.

Bo Källvik, väntar på att få sin andra njure transplanterad. Här tillsammans med sonen Linus och sin ledarhund. Foto: Anders Lager.

Bo väntar på sin andra njure

Förr trodde jag att jag hade för höga sockervärden bara när jag var torr i munnen. Nu, när jag mäter blodsockret, förstår jag att det inte är så enkelt.

Det säger Bo Källvik, 37 år och diabetiker sedan ettårsåldern.

Bo, förlorade synen när han var 21 år, men skaffade sig trots det en gedigen yrkesutbildning till socionom. I dag arbetar han på ett behandlingshem för narkotikamissbrukare i Lund. Inget latmangöra precis.

God hjälp i den dagliga livsföringen har Bo av sin fru, sin son och sin ledarhund. Och av ett gott humör.

– Det var inte så särskilt svårt, är Bos kommentar till studierna.

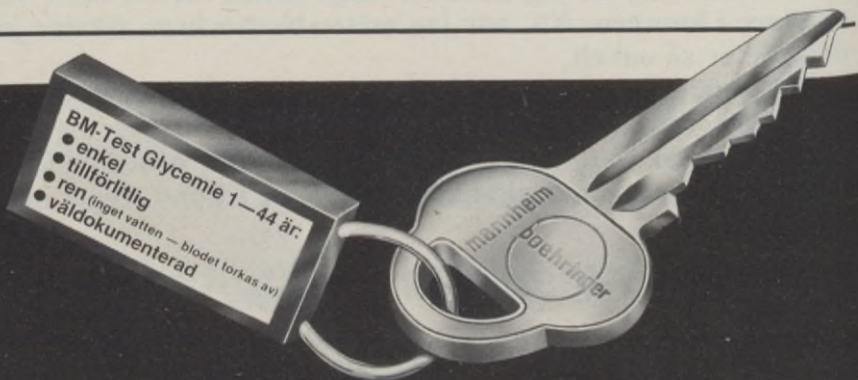
– Jag var ju fortfarande på väg att välja yrke, när jag förlorade synen.

Jag behövde aldrig omskola mig.

Bo Källvik och nio andra med diabetisk nefropati (njursjukdom) har inbjudits till Riksförbundet för Njursjukas och Svenska Diabetesförbundets konferens den 12–13 november 1983. En konferens om den diabetiskt njur-

Självkontroll blodsocker – nyckeln till förändring!

Blodsocker
(mmol/l)

Boehringer Mannheim Scandinavia AB

Adolfbergsvägen 11 · Box 147
161 26 BROMMA 1 · Tel. 08/98 81 50

sjukes villkor. Det första samarrangemanget mellan våra två medicinförbund.

Vad väntar du dig av konferensen?

– Ja, säger Bo, dels ser jag det som en fin chans att få berätta om mina upplevelser. Dels glädjer jag mig åt att få höra mer om transplantation av njurar och kanske framför allt av bukspottkörtlar. Det är nog det jag själv mest hoppas på för framtiden.

Och Bo vet vad han talar om. Han har nämligen varit med om en njurtransplantation.

Våren 1982 fick han sin mors ena njure. Levde med den – och levde väl – i ett halvår. Tyvärr tillstötte ett virus och njuren slogs ut.

Väntar på ny njure

I dag går därför Bo Källvik i väntan på en lämplig ny donator. Under tiden behandlas han på Lunds lasarett med bloddialys. Två nätter i veckan sover Bo på sjukhuset, medan kroppen renas från slaggprodukter och sitt över-skott på vätska. Nu mår han bra, men han vet att han kan må bättre med en frisk njure.

Bo Källvik mår bra idag, men med en ny njure vet han att han kommer att må ännu bättre.

– Visst gick jag som en fällkniv, minns Bo, innan såret läkte. Men vad betydde besvären i jämförelse med känslan av att han en arbetande njure.

På några dagar lättade Bo cirka 12 kg! Ändå hade han bara tyckt att benen var litet svullna, inte kroppen i övrigt. Lika dramatiskt sjönk hans kreatininnivå från nästan 700 med hälften första dygnet och hälften dygnet efter. All trötthet var som bortblåst.

Borde ha lyssnat

Hur tidigt visste du, att njurarna började svikta?

– Jag borde kanske ha lyssnat mer aktivt redan för sex, sju år sedan. Då började läkarna tala med mig om en eventuell transplantation. När man ställde mig på betablockerare. Ja, då kanske jag skulle ha förstått. Men jag gick på kontroll bara en gång i kvartalet, som förut.

– Jag sköt nog länge problemet framför mig. Senare försökte jag strama upp min livsföring. Men det var sent, kanske bara några år sedan, som

Forts på sid 28

SELEFA

Injektionstork / Injection Swabs

- är en kostnadsfri förbrukningsartikel vid diabetes
- får föreskrivas på hjälpmedelskort, att användas för hudinfektion före injektion av insulin
- är ensam om att ha svensk informationstext på förpackningen
- är fuktad med 70% isopropylalkohol och individuellt förpackad i askar om 100 st
- kan erhållas på närmaste apotek

Ytterligare information om produkten lämnas av

SELEFA
Landsting

Box 17017 161 17 Bromma
Telefon 08 - 80 20 80

Njurtransplanterade diabetiker kartlagda:

Nästan alla har klarat det bra

I sin ledare i Diabetes nr 4/1983 skrev Diabetesförbundets ordförande Bertil Dahlén om den undersökning som nu i höst görs om de diabetiskt njursjukas villkor. Ledaren tar också upp den konferens där problemen skall belysas mer grundligt och också diskuteras. Både undersökningen och konferensen sker i samarbete mellan Riksförbundet för Njursjuka (RNj) och Svenska Diabetesförbundet.

Själva undersökningsuppdraget lämnades till tre studerande vid Socialhögskolan, Gunnel Olsson, Gull-Ingger Ström och Lisbet Teire. De började i oktober sammanställa svaren de fått från den grupp patienter de kontaktat, alla bosatta i Stockholms län. 12-13 november 1983 äger konferensen om diabetiskt njursjukas villkor rum i Solna. Då skall resultaten från kartläggningen redovisas.

Diabetestidningen har inför konferensen frågat de tre utredarna om de redan nu kan se några gemensamma faktorer i livssituationen hos dessa patienter med njursvikt.

- Nästan alla diabetiker vi kontaktat tycks ha klarat allt bra. De verkar vara i god psykisk balans. Ändå har flera fått göra mer än en njurtransplantation. Det finns också de som har en ny bukspottkörtel. Det stora hoppet för alla, säger Lisbet Teire.

Men nästan alla intervjuade klagar över bristande information, framför allt den de fick längre tillbaka. När de startade sin behandling med insulin. De flesta var under 20 år då.

- Flertalet av våra intervjupersoner, säger Lisbet Teire, är mellan 30 och 40 år, få är i 50-årsåldern och över.

Genom svaren har vi fått veta att många hade ögonskador redan innan njurarna började svikta.

De tre i arbetsgruppen väntar sig också intressanta kommentarer av deltagarna i konferensen.

Debatt och frågor

Konferensen den 12-13 november har fler punkter på sitt program som kan locka till debatt och frågor. För ett av inslagen svarar dr Ove Larsson som kommer att ge medicinska fakta om diabetesnefropati och också tala om kontroller och deras värde för behandlingen.

På konferensens första dag kommer också kosten att beröras, det inslaget står dietisten Gunilla Uddebom för. Dialys och diabetes heter dr Anders Traneus inlägg.

I sex grupper skall sedan konferensdeltagarna, totalt cirka 80 personer,

Forts på sid 29

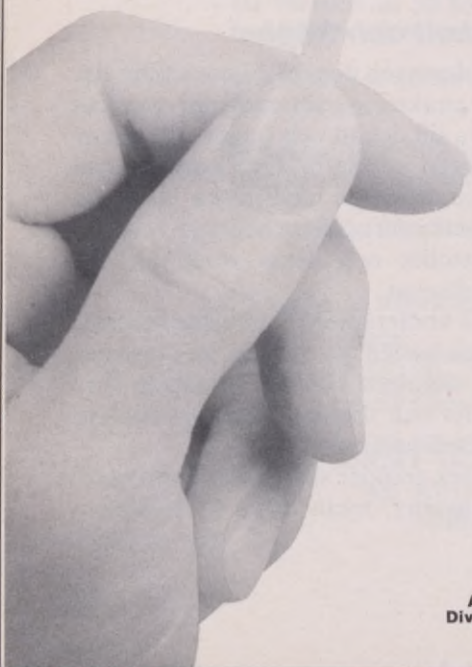
NY

VISIDEX*

REAGENT STRIPS

*Nu kostnadsfritt
hjälpmedel..*

**-gör visuell
blodglukos-
testning
lätt och rätt!**

Ames
Division

MILES

Miles Laboratories, Ltd.

Agent för Sverige: MEDA AB.
Box 138, 401 22 Göteborg. Tel. 031/17 68 40.

Lämna aldrig ifrån dig körkortet frivilligt!

Margareta Söderberg.

Foto: Lars Erik Johansson.

Lämna aldrig ifrån dig körkortet frivilligt om din diabetes krånglar! Det gjorde Margareta Söderberg i Varberg och nu när hennes diabetes är i ordning igen får hon inte tillbaka körkortet utan att köra upp en gång till.

Orsaken till att byråkratin – i det här fallet länsstyrelsen i Hallands län – tar detta strupgrepp på Margareta är att hon frivilligt lät sitt körkort återkallas.

Men länsstyrelsen har inte gjort något formellt fel.

– Länsrätten i Hallands län har återkallat körkortet enligt 16 § punkt 10 i körkortslagen och då säger bestämmeelserna att hon måste göra ett nytt förarprov för att få tillbaka det, säger Bo Johansson, länsassessor vid allmänna enheten på länsstyrelsen och den som beslutar i körkortsärenden.

Men Margareta Söderberg känner sig ändå lurad.

– Varför upplyste ingen mig om detta före jag lämnade in mitt körkort, frågar hon.

Hade hon istället sett till att körkortet dragits in enligt *punkt 7 eller 8* i körkortslagen hade hon troligen fått tillbaka det utan resonemang.

För så tillämpas Svea rikets lag – ett knappt kvartal före 1984.

Bara ledsyn

Margareta Söderberg är 31 år. 1962 – tio år gammal – fick hon diabetes. Åren 1979 och -80 hade hon oturen att drabbas av svåra ögonblödningar.

– En period hade jag bara ledsyn, säger hon.

Precis då fick hon en uppmaning från länsstyrelsen att komma in med läkarintyg för att behålla körkortet.

I det läget gjorde Margareta sitt fatala misstag. Ett misstag som säkerligen många i hennes situation skulle ha gjort. Hon ringde till länsstyrelsen och berättade att hon inte såg något.

Forts på sid 19

Vi har gjort det lite lättare att vara diabetiker.

Det blir allt vanligare att diabetespatienter rekommenderas att själva kontrollera sitt blodsocker.

Regelbunden självkontroll ger Dig, som diabetiker, bättre förutsättningar att förstå och anpassa Dig till sjukdomen.

Det betyder större frihet och en tryggare tillvaro.

Förutsättningen är givetvis att tillförlitliga värden kan erhållas utan besvär

Med Autolet blodprovstagare och Glucochek II blodsockermätare kan blodsockerkontrollen göras snabbt, enkelt och mycket tillförlitligt.

Autolet är en unik, patenterad uppfinning som gör det möjligt att ta blodprov med ett minimum av skada, smärta och obehag.

Autolet är liten och lätt att ta med sig och helt idealisk för egenbruk.

Autolet har genom sina goda

egenskaper på kort tid blivit Sveriges mest använda, automatiska blodprovstagare.

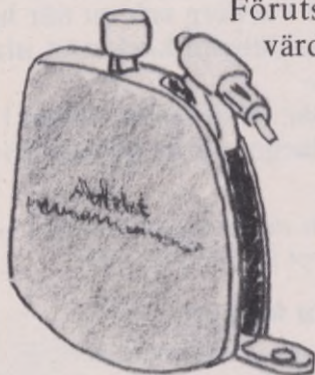
Glucochek II – som är en vidareutveckling av Glucochek – är marknadens mest avancerade och lättskötta blodsockermätare.

Den ger objektiva och tillförlitliga värden på enklast möjliga sätt.

Det uppmätta värdet visas i stora, tydliga siffror.

Glucochek II finns för såväl Dextrostix teststickor som BM Test Glycemie (BM Test BG).

Skicka in kupongen här nedan så sänder vi Dig utförlig information om både Autolet automatiska blodprovstagare och vår nya blodsockerfotometer Glucochek II

Autolet och Autolet lancetter erhålles kostnadsfritt på hjälpmedelskort.

ORION DIAGNOSTICA AB

Rådhuset, 150 13 TROS Telefon 0156/132 60

Jag vill ha mer information om Autolet och Glucochek II

Namn.....
Adress.....
Postnr..... Postadress.....
Telefon.....

PRESENTEN för DIABETIKER

Nya "Lillen"

Utifrån en helt ny väska, enklare att öppna, lättare att få tag i grejerna, bättre rymlighet. Minst sex sprutor och kanyler, två insulinflaskor, suddar och druvsocker får plats. Idealisk när Du bara skall vara borta över natten eller veckoslutet. Du kan också få Nya Lillen med praktisk handledsrem för 15 kr i tillägg.

Yttermått 150x100x45

Pris 95:–

Allt i ett

Det här är väskan för Dig som reser mycket. Du har alla Dina diabetestillbehör skyddade och på ett ställe. Minst 25 sprutor, fyra insulinflaskor i en frigolitbehållare, suddar, teststickor, druvsocker, ID-kort och recept får plats.

Yttermått: 255x160x65 mm.

Pris 198:–

Väskorna tillverkas i äkta skinn i färgerna naturell, brun och svart. Angivna priser är inkl. moms. Postförskottsavgift och frakt tillkommer. Svenska Diabetesförbundet har under framtagningen lämnat värdefulla synpunkter. Mönsterskyddade.

Du köper väskorna genom att sända in nedanstående talong till

SURREX AB

Box 4019, 300 04 Halmstad
Tel. 035/10 66 30, 10 66 35

Sänd mig

- st liten väska à 95 kr + frakt och pfsk-avgift
..... st liten väska med handledsrem à 110 kr + frakt och pfsk-avgift
..... st stor väska à 198 kr + frakt och pfsk-avgift

Namn _____

Adress _____

Postnr _____ adr _____

Färg naturell brun svart

Forts fr. sid 15

– Och eftersom jag har min diabetesläkare i Göteborg och ögonläkare i Malmö, tyckte jag att det vara lika bra att bara skicka in mitt körkort till länsstyrelsen.

Sagt och gjort. Margareta sände iväg sitt körkort, men fick det strax i retur från länsstyrelsen tillsammans med en blankett där myndigheten ville ha hennes namnteckning på att hon frivilligt lämnade in sitt körkort. Och Margareta skrev under.

– Just då hade frågan om körkort eller ej väldigt liten betydelse för mig, berättar Margareta. Och efter vilken paragraf det hela skedde hade jag inte en tanke på. Mitt bekymmer vid den tidpunkten var hur framtiden skulle komma att gestalta sig. Att eventuellt inte få köra bil, var ett litet problem i det sammanhanget.

Ringde länsstyrelsen

Efter ett tag kom Margareta dock till Malmö och docent Sven Österlin. Han opererade henne och hon såg igen. Mindre än ett år hade gått sedan hon lämnade tillbaka körkortet. Men det var då svårigheterna började.

– Jag ringde till länsstyrelsen och berättade att jag hade tillräckligt god

– Jag kände mig jättelurad av länsstyrelsen. Jag ville underlätta hanteringen när jag inget såg och blev nu bestraffad för det. Varför berättade ingen något om detta innan jag lämnade mitt körkort frivilligt, frågar Margareta.

Men Bo Johansson på länsstyrelsen delar inte Margaretas uppfattning om länsstyrelsens ansvar på den punkten:

– Det är nog ganska naturligt att den person på länsstyrelsen som 1981

Till alla länsstyrelser:

- 1) *En idag blind diabetiker kan i morgon ha fått synen åter.*
- 2) *Informera alla som frivilligt lämnar in sitt körkort att om de ångrar sig krävs det nytt förarprov för att återfå körkortet.*

fick samtalet från Margareta Söderberg inte själv kände till möjligheten att hennes syn senare kunde bli tillräcklig för körkort igen.

Men kan då inte länsstyrelsen tillämpa lagen på ett mera mänskligt sätt?

– Regeringen, trafiksäkerhetsverket och socialstyrelsen får i enskilda fall medge undantag från körkorts-lagen och körkordsförordningen men länsstyrelsen har inte givits någon sådan möjlighet, säger Bo Johansson.

– Margareta Söderberg har också haft möjlighet att överklaga länsstyrelsens beslut till kammarrätten, säger Bo Johansson vidare.

Så talar en sann byråkrat!

Slipper kostnaderna

Slutar då denna historia helt i moll?

Både ja och nej. I principfrågan hu-

Forts på sid 30

Till alla diabetiker:

Lämna aldrig ifrån dig körkortet frivilligt.

syn för att få tillbaka mitt körkort, säger Margareta och fortsätter:

– Men det svar jag fick chockade mig. Eftersom du lämnat tillbaka körkortet frivilligt måste du göra ett nytt förarprov för att få det tillbaka, svarade man.

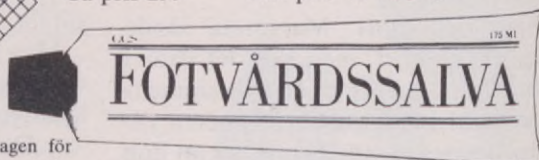
DIABETES SERVICE

"LÅGRIS-APOTEKET", som så många har upptäckt.
EKONOMISKT – BEKVÄMT!

CCS Flytande Sötningssmedel 250 ml (cyklammat – obegränsad hållbarhet – svensk tillverkning).

Ca-pris 29:– Vårt pris 14:90

Ca-pris 29:– Vårt pris 15:90

CCS Fotvårdssalva är speciellt framtagen för diabetiker i samråd med läkare och hudspecialister. Den innehåller karbamid, som ger huden större möjligheter att binda vatten och lösa upp förhårdnader.

Produkter	Ca-pris	Vårt pris	Best. antal
CCS Fotbad, 1 kg	34:–	17:50	
Fotvårdssalva, 175 ml. Innehåller 10% karbamid	29:–	15:90	
Fotfil med smärgel	15:50	11:50	
Kanylbehållare	6:–	4:50	
Flytande sötningssmedel, 250 ml (Sött utan socker)	29:–	14:90	
Druvsocker, 100 tabletter	21:–	9:90	
Flytande druvsocker, 35 ml. Citrusmak	–	3:50	
2000 st tabl. Cyklammat (Sött utan socker)	48:–	24:50	
DDI Strö sötningssmedel (Sött utan socker)	26:–	18:50	
Flytande tvål, 125 ml. Lågt pH. Karbamid-baserad	8:–	4:90	
CCS Mild schampo, 250 ml. Varje dags schampo	11:–	5:90	
Tandborste, mjuk	8:25	4:10	
ANNOX. Veckoetui (för tabl) Svart	39:–	27:50	
MINI-ANNOX. Litet etui för (för tabl) Svart	20:80	16:50	
INSULIN-ANNOX. Praktiskt etui för sprutor, insulin m m	55:–	42:–	
Urinbehållare, 2,5 l	37:–	19:–	
Urinbehållare, 60 ml	–	5:50	
Bra mat vid diabetes, Ulla Sahlén NYTRYCK!	67:–	55:–	
Injektions-matris för diabetiker	84:50	74:50	
Det nya sötn.medl. CANDEREL	24:–	18:75	
SOS Amulett gulddoublet Lågrpris	91:–	80:–	

Beställingsedel – Sänds in till Diabetes Service.

Ingen postförskottsavgift. Full returrätt. Ingen fakt. avgift.

Fraktfritt vid köp överstigande **250:– Max 5 kg**

Exp. avg. vid order under 50:–

DIABETES SERVICE

Box 3038
650 03 Karlstad
Tel. 054-262 00
Tel. tid 18–20

Namn

Föd. nr

Adress

Postadress

Telefon

David, 12 år, med diabetes sedan tre år tillbaka, spelar huvudrollen i videofilmen om barndiabetes som producerats på regionsjukhuset i Linköping. Foto: Thomas Johansson.

David huvudperson i videofilm om diabetes

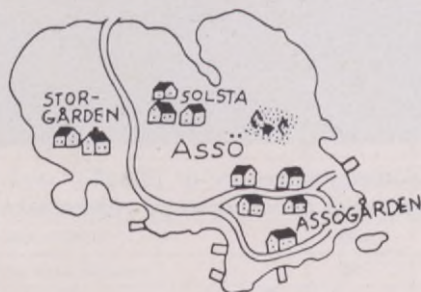
Hur är det att ha diabetes? Den frågan försöker man ge svar på i en halvtimmeslång videofilm från regionsjukhuset i Linköping. Docent Johnny Ludvigsson vid barnkliniken har skrivit manus och David, 12 år, med diabetes sedan tre år tillbaka, spelar huvudrollen.

Den som känner till den ideologi och klarsyn som präglar barndiabetesvården i Linköping ställer stora förhoppningar på materialet. Och dessa förväntningar infrias nära nog helt.

Johnny Ludvigsson anser diabetes vara en allvarlig sjukdom. Han döljer heller aldrig den uppfattningen och

därför blir ett genomgående tema i filmen att barn och ungdomar med diabetes behöver allt stöd dom kan få. Det är imponerande att en 12-åring – och hans familj – klarar allt som diabetesjukdomen förutsätter att han skall klara för att må bra.

VÄLKOMMEN TILL ASSÖ 1984

SVENSKA DIABETESFÖRBUNDET KOMMER SOMMAREN 1984 att arrangera

Ungdomskonferens	30/5 – 3/6	(Kristi Himmelsfärdshelgen)
sjösportläger	10/6 – 30/6 23/7 – 12/8	
sommarläger 11–14 år	24/6 – 13/7	
barnkoloni 8–10 år	15/7 – 28/7	

Obs! dessa tider ännu preliminära. Vi återkommer i Diabetes nr 1/1984 med anmälningstalong och slutliga uppgifter om tider och kostnader.

Ta gärna kontakt redan nu med Din lokalförening och med sjukhuset och berätta att Ditt barn vill åka till ASSÖ sommaren 1984.

David . . .

Forts fr sid 21

Därför skall barn med diabetes ha beröm, inte bannor.

Vi får möta David vid diabetesdebuten, hemma, i skolan och vid besök på diabetesmottagningen, allt realistiskt återgivet och med David som duktig skådespelare. Ja, allt är naturligtvis inte spelat, han har ju diabetes.

Ta sprutan

Vid tre olika tillfällen får vi se David ta sprutan – i närbild. Det kan kanske av någon uppfattas som överdramatiskt, framförallt som speakern också säger att det gör ont ibland. Men insulininjektionerna är av livsviktig betydelse vid typ I-diabetes och måste därför lyftas fram om man vill ge en korrekt bild av diabetessjukdomen och ibland gör det också ont när man tar sprutan.

Grundtonen i filmen är allvarlig, men optimistisk. Johnny Ludvigsson ger uttryck för en stark tro på framtiden när det gäller att komma tillrätta med de fruktade komplikationerna.

Ett budskap som filmen förmedlar är: kämpa på grabbar och tjejer, se till att ni inte drabbas av några otrevligheter ännu på några år, så skall vi forskare ta fram hela eller åtminstone delar av lösningen på diabetesgåtan.

Fyller ett tomrum

Det är meningen att filmen skall kunna ses av vem som helst utan förkunskaper om diabetes. Som sådan fyller den ett tomrum och är därför mycket välkommen. I skolor, på föräldramöten, föreningsträffar, möten på dag-

hem och med dagmammor, i väntrummen på sjukhusen, på läger och säkert på många andra ställen kan filmen göra stor nytta.

Så här avslutningsvis måste ett par små randanmärkningar även göras. Som föreläsare är Johnny Ludvigsson mycket fängslande genom sin medryckande och många gånger humoristiska framställning. Det har han inte lyckats överföra till sitt manus. Filmens visserligen optimistisk, men kanske lite väl tung ibland. Språket skulle varit lite "friskare". Därmed kommer man fram till att en professionell skrivare borde ha tittat på manuset före inspelningen.

Filmerna kan köpas eller hyras från LIC. Den kostar 1.500 kr att köpa och 150 kr per gång att hyra. Det finns skäl att trycka på så att filmen får en stor spridning och visas ofta. Det är den väl värd.

LARSERIK JOHANSSON □

Stöd

Tel. 08/23 66 25
(10-12, 13-15)

Pg 90 09 01-0

Hälsokurs på Vindfjelltunet

Norska landsförbundet för sukkersyke (NLS) arrangerade i augusti en veckolång hälsokurs på sin kursgård Vindfjelltunet belägen i Lardal kommun i Vestfold, nära gränsen till Telemark. Kursen samlade ett 50-tal deltagare från hela Norge plus inbjudna nordiska gäster, bl a Bo Lundberg och Billy Lyander från förbundsstyrelsen inom Svenska Diabetesförbundet.

Den norska kursgården ligger i skogsterräng med ett tjärn som närmaste granne. Detta ger stora möjligheter till bad och roddturer. Terrängen ger också stora möjligheter till motion.

Det norska förbundet bildades 1948 och har idag 12 500 medlemmar av de ca 80 000 diabetiker som finns i Norge.

Cirka 1 200 barn har diabetes och det norska förbundet arrangerar en tolvdagars kombinerad kurs/läger för sina yngre diabetiker. All verksamhet försöker man förlägga till Vindfjelltunet.

Det finns en klar och tydlig informationsgräns mellan tätort och glesbygd i Norge. Den som bor i glesbygden får en klart sämre diabetesvård än den som bor i en stad. Man kan även notera att den norska trafiklagstiftningen är betydligt strängare

än den svenska. En nyhet för våra norska vänner är att teststickorna snart är kostnadsfria hjälpmedel även i Norge. Fr o m 1 jan 1984 får varje diabetiker gratis 175 stickor/år.

I det läkarråd som finns knutet till norska diabetesförbundet arbetar man nu på att även få in en diabetes-sköterska och en dietist.

Hälsokursen på Vindfjelltunet var upplagd så att deltagarna skulle lära känna sin sjukdom och själva kunna utföra sin diabeteskontroll via teststickor och förändringar i insulindosering och kosten. Därigenom ger man varje enskild diabetiker ett ökat självförtroende och välbefinnande. Ett givet önskemål är att alla diabetiker fick tillfälle att genomgå en sådan här kurs.

BILLY LYANDER □

Köp lotter **VINN** *Renault 5 TS*

Köp lotter i Diabeteslotteriet 1983/84. FÖR BARA 3 KR får Du chansen att vinna en Renault 5 TS, video, stereo, cyklar eller hushållsmaskiner. Sammanlagt över 5.300 vinster värda 337.500 kr. Och lotterna kostar bara 3 kr styck.

Du köper lotter genom att sända in nedanstående talong.
(Du kan också skriva av eller kopiera talongen).

För var 10:e lott Du köper får Du en gratis. Dragningslista medföljer. Lotterna skickas mot postförskott. Betalar Du i förskott till lotteriets postgiro 19 75 19-2 får Du lotterna portofritt direkt hem i brevlådan.

Vi behöver också lottförsäljare. Du som vill göra en insats för Diabetesförbundet, kryssa i rutan nedan så kontaktar vi Dig.

Jag beställer

5 st 10 st 20 st lotter st lotter
 5 st 10 st 20 st lotter st lotter
att sändas varje månad t o m febr -84,
eller så långt lotterna räcker.

Namn

Adress.....

Postnr Adr

Tel.....

(Texta tydligt!)

Jag vill sälja lotter, kontakta mig.

Frankeras ej.
Diabetes-
lotteriet
betalar
portot.

Diabeteslotteriet

Svarspost

Kundnummer 26765 00 8
371 20 KARLSKRONA

BREVMÄRKEN

Köp Diabetesförbundets jubileumsbrevmärken. De är självhäftande och tryckta i två färger – blått och guld. Priset är oförändrat 16 kr för en karta med 25 märken.

Pg 90 09 01-0

Du köper brevmärken enklast genom att sätta in betalning för önskat antal på vårt postgirokonto 90 09 01-0. **Ange tydligt** – texta helst – **vad betalningen avser** plus Ditt namn och adress.

Vi expedierar beställningen omgående.

STÖD

SVENSKA

DIABETESFÖRBUNDET

Box 266, 101 23 Stockholm
Tel 08/23 66 25 (10-12, 13-15)

Brevvänner

JAG ÄR EN TJEJ på 14 år som vill ha massor av brevvänner runt om i landet. Tjejer eller killar. Jag är diabetiker sedan 8 år och sportar mycket.

Mina intressen är: fotboll, dans, kläder och småbarn. Idoler: Duran, Human League, Kim Wilde m fl.

Om ni har lust så skriv till:

Ulrica Ahlstav

Drabant v 1

740 20 BRUNNA

PS! Ni ska vara mellan 13-15 år.
DS!

ERIC AHLGREN, Jeppe Halla 17 A, 290 71 Mörrum, född 1926, önskar brevvänner genom tidningen Diabetes.

Frågor och svar

I Diabetes nr 1/84 återupptar vi frågespalten. Den här gången under vinjetten "Frågor och svar" och meningen är att inte bara du skall fråga oss, vi kommer också att fråga dig.

Du som vill fråga något om diabetes, t. ex. om insulin- eller tablettbehandling, kosten, motion, självkontroll eller praktiskt taget vad som helst. Skriv till tidningen Diabetes, Box 266, 101 23 Stockholm.

100 diabetiker börjar med dialys varje år

Som att elda i en panna med kol, år ut och år in, utan att rensa ur askan.

Så beskrivs ibland det som händer i kroppen vid njursvikt. Effekten blir mindre och mindre, ju mer slagg som pannan innehåller, ju mer avfallsprodukter som samlas i njurarna.

Men det finns andra och mer klarläggande sätt att beskriva vad som händer vid njursvikt.

På grund av den bristande njurfunktionen samlas giftiga ämnen i kroppen. Man kallar dem uremiska toxiner. De påverkar flera av kroppens organ och funktioner.

Njursvikt är en tyst sjukdom. Det är sällan, kanske oftast vid urinvägsinfektioner, som man märker av problemet. Obehandlad njursvikt leder till trötthet, som i sin tur beror på blodbrist (anemi), antalet röda blodkroppar minskar. Aptitlöshet, huvudvärk och illamående är andra symtom. Klåda, rastlöshet, koncentrationssvårigheter, liten släng av nedstämdhet är andra tecken. Någon gång kan minnet bli sämre.

Urea, även kallat urinämne, bildas som slutprodukt vid nedbrytning av proteinerna i födan. Kreatinin bildas som biprodukt, då musklerna lagrar kemisk energi. Halten av dessa två ämnen används som ett mått på gra-

den av uremi, urinförgiftning och framgår av de prov som tas rutinmässigt på alla diabetiker.

Den svullnad som ibland ansamlas i vävnaderna, kallas ödem. Samtidigt ökar saltkoncentrationen i blodet, patienten blir törstig, dricker mer – i en ond cirkel. Därför är frihet från salt så viktig i njurkost.

Även njurens förmåga att utsöndra kalium minskar i detta skede. För hög kaliumhalt kan störa hjärtverksamheten varför man bör söka äta mindre av mat som innehåller kaliummineraler – potatis, frukt, vissa grönsaker, juice osv. Man kan alltså inte längre äta den speciellt fiberrika kosten.

Mjölk och ost är andra födoämnen som diabetiker med njursvikt bör vara försiktiga med. De innehåller fosfat, som vid för höga koncentrationer leder till mineralutfällningar (knölar på fingrarna t ex).

Vid njursvikt ökar också blodets surhetsgrad. Den kan neutraliseras genom natriumbikarbonat.

Njurarna har inte bara en avskiljande och renande funktion. De producerar också hormoner som reglerar blodtryck, blodbildning och kalkbalans i kroppen. Dessutom bryts andra hormoner ner i njuren. Dessa sk polyptider reglerar matsmältning och ämnesomsättning.

Idag börjar cirka 100 diabetiker årligen med dialys eller transplantation. Var fjärde njurpatient är idag diabetiker.

1972 dialyserades totalt 260 personer. 1/1 1983 sköttes över 900 patienter på 30 dialysavdelningar på svenska sjukhus. 1004 personer totalt hade fungerande njurtransplantat.

Paradoxalt nog kan man här tala om en glädjande ökning. Den är ett tecken på att man idag framgångsrikt kan behandla njursvikt, både tillfällig och kronisk.

Behandling har funnits sedan 1943, då enbart vid akut njursvikt. 1960 hade man löst problemet och kunde erbjuda kronisk dialysering. Idag har man flera alternativa dialysformer – bloddialys, peritonealdialys samt den relativt färsk påsdialysen.

I kommande nummer av tidningen skall vi redogöra för skillnaderna mellan dessa och också något beskriva grunderna för val av behandlingsform.

Den som själv vill skaffa sig mer kunskap i ämnet, kan hos Riksförbundet för Njursjuka köpa en skrift som heter DIALYSbehandling, RNj informerar. Skriv till RNj, Box 36 033, 100 71 STOCKHOLM. Priset för den informativa skriften är 45:-.

BIRGITTA SJÖBERG

Bo väntar . . .

Forts fr sid 11

jag började få klart för mig att "bra värden för sockret", inte bara var att inte vara torr i munnen. Egentligen är det först nu senaste åren som jag haft möjlighet att sköta kontrollerna och dra rätt slutsatser av dem.

– Nu tar jag blodsockerprov och testar på en fotometer. Jag läser inte av själv förstås, det gör min fru eller min grabb. En apparat, skjuter Bo in, med ljudavläsning i stället för en optisk, det skulle jag ha glädje av.

Mer information

Så här efteråt, tycker Bo inte att man gjorde så mycket för att upplysa honom om vad som höll på att hända.

– Jag trodde till och med mitt minskande insulinbehov hängde ihop med att jag promenerade mer, sen jag fått ledarhund. Ingen förklarade alltså att behovet av mindre insulin berodde på att njurarna började svikta. Bo återkommer under vårt samtal flera gånger till att han velat ha mer information.

– Jag skötte mig inte exemplariskt heller – tog det rätt lättvindigt. Någon hurtbulle har jag aldrig varit. Jag levde efter principen saliv i munnen – bra.

– Nu har jag valt.

Vändpunkten kom före transplantationen förra våren.

– Jag röker inte längre och dricker inte längre någon alkohol. Litet knepigt har det blivit med nya kosten. Känns litet tomt att inte få äta fiberrikt längre. Men vi klarar det bra hemma i familjen. Vi har storköksmatlagning och fryser in.

– Åter jag ute, blir det besvärligare med saltfriheten t ex.

Hur mår du för övrigt?

– Tja, säger han, bra. Jag arbetar deltid nu när jag väntar på en ny njure. Och den väntan kan ibland bli litet pressande. För trots allt – någon gång kan jag känna det som om livet fräts ner mer och mer. Då oroar jag mig. Då hoppas jag, inte bara på en ny njure, utan faktiskt också på en bukspottkörtel.

– Det är därför jag är glad att jag blivit inbjuden till konferensen. Så att jag får höra om de senaste rönen. Och samtidigt får chansen att dela med mig av min kunskap, min erfarenhet.

BIRGITTA SJÖBERG □

Nästan alla . . .

Forts fr. sid 13

diskutera tre viktiga frågor – var det brister mest i vården och hur det kan avhjälpas. Hur finner man riskgrupperna och vad kan göras för att förebygga njursvikt som en komplikation till diabetes. För att ta reda på om undersökningens resultat är giltiga också i övriga Sverige kommer de sociala aspekterna att diskuteras. Där kommer särskilt gruppen diabetiskt njursjuka patienter att kunna lämna sina synpunkter på den vård de erbjuds i sitt eget landsting.

Transplantation

På söndagen kommer professor Karl-Gustav Grooth från Huddinge sjukhus att tala om transplantation av njure och bukspottkörtel, sjukgymnasten Gunilla Hallsté att tala om konditionsträning och sjukgymnastik och slutligen kuratorerna Doris Bernmark och Ann Liedbeck att ge sin syn på de psykologiska aspekterna på den diabetiska nefropatin.

Riksförbundets för Njursjuka och Svenska Diabetesförbundets konferens avslutas sedan med en paneldiskussion. Tre patienter med egen kännedom om informationens brister och förtjänster skall debattera med dr Nils Grefberg, översköterskan Ann Charlotte Wijnwejn och kurator Liedbeck, under ledning av SD:s förbundsordförande Bertil Dahlén. Säkert kommer många synpunkter att läggas fram och många vässade inlägg att göras.

I nästa nummer av Diabetes återkommer vi med referat av föredrag, diskussioner och inlägg.

BIRGITTA SJÖBERG □

**Värva en ny
medlem!**

Tel. 08/ 23 66 25

Lämna aldrig . . .

Forts fr. sid 19

ruvida Margareta Söderberg skall köra upp en gång till har inget förändrats. Men när det gäller kostnaderna för det nya körkortet slipper Margareta dem. Det har landshövding Johannes Antonsson sett till.

– Efter att ha hört och läst om detta i pressen ringde landshövdingen upp mig, berättar Margareta.

– Han tyckte jag blivit felaktigt behandlad även om inte något formellt fel begåtts.

Så nu är det ordnat så att en besiktningsman från Trafiksäkerhetsverket i Göteborg kommer hem till Margareta, som får göra uppkörningen i sin egen bil.

Vi håller tummarna!

I en kommentar till "fallet" Margareta Söderberg säger Diabetesförbundets ordförande.

– Att en diabetiker i en svår situation med ögonkomplikationer inte klarar juridikens och byråkratins olika frågeställningar är fullt förståeligt.

– Detta fall kommer tydligen att klaras upp med landshövding Johan-

nes Antonssons hjälp. Vi tackar för det!

– Men frågan återstår: Hur undvika sådana här situationer i en framtid då vi hoppas att allt flera genom vitrektomi-operationer kommer att återfå synen.

– Ytterligare en arbetsuppgift för Diabetesförbundet, slutar förbundsordförande Bertil Dahlén.

LARSERIK JOHANSSON □

Korta kjolar

I början av 70-talet satt jag i väntrummet på sjukstugan i Tingsryd. Fullt med folk och däribland en mycket gammal dam som med hög röst förhörde sig om de väntandes hälsotillstånd. Jag kom naturligtvis inte undan utan fick till slut frågan:

Va' söker hon för?

– Jag har sockersjuka.

Tanten blev tyst en stund och sen kom det:

– De skulle en aldrig kunnat tro. Hon som har så korta kjolar.

Monika

Lydia och Oscar Linders minnesfond

Svenska Diabetesförbundet, som förvaltar "Lydia och Oscar Linders Minnesfond", får härmed meddela, att viss avkastning av fondens medel enligt testamentsvillkoren *"skola årligen i god tid före jul utdelas till behövande icke arbetsföra sjuka efter rekommendation av överläkare på sjukhus eller tjänsteläkare."*

De som önskar söka anslag ur fonden skall inkomma med ansökan och övriga handlingar senast 30.11.1983. Ansökan skall ställas till Lydia och Oscar Linders Minnesfond, Svenska Diabetesförbundet, Box 266, 101 23 Stockholm.

Föräldrakritik . . .

Forts fr. sid 5

ökade kostnader, inte minst på grund av kosten och de många måltiderna. Några föräldrar kunde också berätta om hur hela familjens tillvaro förändrats i och med att ett barn fått diabetes. Men de kunde också redovisa sina erfarenheter av hur försäkringskassan inte alls delat föräldrarnas syn när det gällde "tillsyns- och vårdbehovets omfattning och merutgifternas storlek" som lagtexten uttrycker det.

Den medicinska expertisen i Svenska Barnläkarföreningen har rekommenderat helt vårdbidrag för barn med diabetes i åldern 0-7 år och halvt för åldersgruppen 7-16 år. Dessutom bör alltid helt vårdbidrag utgå under det första sjukdomsåret oberoende av ålder.

Men dessa rekommendationer har man hittills inte fått gehör för hos försäkringskassorna i allmänhet.

Vårdbidragsärenden avgörs av Försäkringskassornas pensionsdelegationer. Flera kritiska synpunkter framfördes mot handläggningen. Att det finns en varierande rättstillämpning mellan olika försäkringskassor visar Riksförsäkringsverkets egen statistik. Flera deltagare ifrågasatte också kunskaperna om barndiabetes hos pensionsdelegationernas ledamöter. Och är det överhuvudtaget ens möjligt för delegationernas ledamöter att hinna sätta sig in i varje enskilt ansökningsärende, när man tänker på det stora antal ärenden av varierande art som ska avgöras vid varje sammanträde?

Flera föräldrar ansåg också att försäkringskassan blivit alltmer restriktiv i sin bedömning. Man påpekade också

det paradoxala i att möjligheten att få vårdbidrag var mindre i de fall läkarjournalerna kunde påvisa en problemfri och välinställd diabetes, ett förhållande som kan vara resultatet just av en noggrann vård och tillsyn från föräldrarnas sida.

Försäkringskassans representanter Harry Herrgård och Lars Ring ställde sig helt avvisande till kritiken. Besluten i pensionsdelegationerna har sin grund i lagen om allmän försäkring, riksförsäkringsverkets tillämpningsföreskrifter och framför allt i de prejudicerande domar, som avkunnats i Försäkringsöverdomstolen.

Den praxis som tillämpas innebär att halvt vårdbidrag beviljas för barn i förskoleåldern. Barn i åldern 7-10 år som får diabetes kan beviljas halvt vårdbidrag under sitt första sjukdomsår. När det slutligen gäller barn över tio års ålder vid diabetesdebuten uppfylls i en del fall inte alls förutsättningarna för rätt till vårdbidrag, i andra fall kan vårdbidrag beviljas under en anpassningstid på upp till ett års tid.

Försäkringskassans representanter framhöll också att det läkarutlåtande som finns till varje ansökan om vårdbidrag är av stor betydelse vid bedömningen. Men samtidigt är sökandens egen redovisning av vården och tillsynen viktig.

Nils Nilsson, ordförande i den ena av pensionsdelegationerna i Örebro län, avfärdade kritiken mot att föredraganden skulle ha alltför stor roll för besluten med orden:

- Vi är så gott som alltid överens med föredraganden i våra beslut.

JAN-ÅKE WILDHAMMAR □

Se även *Ledaren*, sid 3

Resorna . . .

Forts fr sid 3

Förutom Olof och Eric följde västeråsföreningens 17-åriga sekreterare Susanna Fristedt med mig till landstinget där en delegation med landstingsrådet K.G. Brattström och sjukvårdsdirektör Per S. Månsson i spetsen tog emot. Överläggningarna gav vid handen att landstinget de senaste åren anställt 5 dietister vilket vi tackade för. Just nu pågår arbete med att förbättra situationen på fotvårdsidan. Landstingets ordförande hade motionerat i frågan. På ögonsidan syntes förhållandena bra och när det gällde vitrektomi pågår samarbete med regionsjukhuset i Örebro.

Diabetesvårdsituationen i Västeråsområdet syntes bra medan situationen vid länsdelslasaretten i Sala, Fagersta och Köping verkade litet oklarare.

Mycket positivt är startandet av en utvecklingsvårdcentral i Köping, där diabetesvården får en framträdande plats.

Slutintrycket både vid besöket på landstinget och vid den talrikt (170 personer) besökta debatten på vårdskolan några dagar senare är att det råder ett gott samarbete mellan landstinget och vår energiska länsförening i Västmanland. Ett samarbete som kommer att bli till gagn för diabetikerna i Västmanland.

Besöket i Västerås gav mersmak! Ytterligare fyra landstingsbesök blir det i år: Kalmar län, Västernorrlands, Norrbottens samt Göteborgs och Bohus län. Samtliga landsting och övriga sjukvårdshuvudmän skall ha besökts före riksstämman 1986.

BERTIL DAHLÉN □